

3451363

40

敦煌古碑文历史文书

(一)

包正



4/2.42
#H214.2
18.1

34513

ཕྱག་ཚེ་ལྷན་པ་ཚོ་གྲུབ་པའི་ཚེ་རྒྱུ་
གྲགས་པའི་ལོ་རྒྱུ་ལྷན་པའི་གྲུབ་པའི་

敦煌古藏文歷史文書

(一)

中央民族學院少數民族語文系編

1978年11月

蕃 60

前言

吐蕃时期(唐初至武宗會昌年間)是我国民族历史上一段极为重要的时期,奴隶制社会完全形成,吐蕃奴隶主军事部落联盟组成一个相当强大的地方政权。在政治制度、经济设施、军事组织、物质生产和文化生活的各个方面都有了很大的进步。藏族人民在缔造伟大祖国的进程中作出了伟大的贡献。研究这一段历史对于维护祖国的统一,增进兄弟民族之间的团结,提高民族自尊心和自豪感都具有重要意义。为此目的,我们将把吐蕃时期的古文文献陆续刊布出来,供同志们参考。

这一时期的古文文献有各种金石文字、木片文字和手书卷帙文字。

古文手卷绝大部分是系在敦煌千佛洞十七号苴经洞内的遗物,公元

1907-1908年间被英国人斯坦因和法国人伯希和先後盗运国外,分别

度在于伦敦和巴黎。这里刊印的手卷题名《敦煌古藏历史文书》

原是一个完整的卷子,被割裂为二分在两处,全长4.34米,(伦敦

部分长为3.64米,巴黎部分长为0.70米),宽0.256米。按其内

容分为三个部分:一.吐蕃大事记年。二.吐蕃赞普传记。三.吐

蕃小邦家目表。

法国人巴高、杜散和英国人托玛斯三人对这个卷子进行过缜密的
研究，并得到兰该学者“葛欲顿珠”的帮助，1940年刊布了法文·英文
的译注本，引起了学术界极大的注意，甚至有人认为从此以后，生文
研究进入一个崭新的境界。至今，三十多年过去了，还被研究
生文历史、语言、文化的人们当作最有影响的著作之一。

我们现在提供的正文本就是根据巴高等人的原书中的转写本还原的
虽然利用原书所附的原卷本影印幅面进行过校核，但缺乏以
前的那些部分也难免有辨认上的错误，以及转写——还原之间的
错误，希望阅读这个材料的同志注意。

人们根据一些文献确实可以廓清宗教信徒散布的迷雾，对
生文古代史上的一些问题找到合理的解释；对于吐蕃奴隶制社
会的结构，以及分野有较全面的认识；对于吐蕃时期各民族之
间的关系有明晰的印象。总之，通过这些文献再加上考古发掘
的实物材料，分析、综合，人们就能看出吐蕃社会的本来面目。

人们根据这些吐蕃时期的生文文献来了解生文古代风貌，
可以看出生文演变的痕迹，可以见到生文体裁、气势、

檢上女皇題的詞語。可以說研究文獻資料為首成限研究
方法同等重要。

除了生文原文以外，我們還提供了一份漢文譯文。譯文主要根
據生文邊譯，並參考了巴高、杜散和格瑪斯等人的法文、英文
譯本。在一些非常眼處，我們也指出有理解上的差異。

例如：

① ལོང་གི་ཕྱི་རྒྱུ་ལོ་ལྟ་བུ་ (zhing gi phyung ril btab) 我們理解了“征收
土地貢賦”，這根據安多言中 ལོང་ལོ་རྒྱུ་, ལོང་ལོ་རྒྱུ་, ལོ་ལོ་རྒྱུ་ (rtswa
khral ril, zog khral ril 等)，這輯之語言事實推斷而來的。這輯
之理解對於吐蕃奴隸社會之經濟制度的分析，舉足輕重。

② མང་བྱང་ (mdang btang) 巴高古人的書中，几乎都認作
མང་བྱང་ (mjad btang) 我們依據本報傳記部中出
現之同一語詞之不同寫法，又參考華嚴經典之記載，再
証以《阿底夏大師傳》之資料，定為 མང་བྱང་ (mdang
btang) 譯作：“祭祀”。

这世世... 时... 风... 气... 太...

大德... (横) 05a an 05a (高) 05a an 05a (横) 05a an I 精... 05a an 05a an

写法: 精... 文成公主 (641) | 芒... 641 | btsan mo mun chang kong co | mgar stong rtsan yul zung gyis

甘文成公主... 641 | 芒... 641 | spyang drangste bod yul du gshegsso | bai po yu sna kug ti bkam | na ri ba

芒... 641 | 芒... 641 | baryal phor bchug | gnag nad chen po byung || 641

芒... 641 | gnag nad chen po byung || 有大的... 芒... 641

芒... 641 | gnag nad chen po byung || 芒... 641 | gnag nad chen po byung ||

芒... 641 | gnag nad chen po byung || 芒... 641 | gnag nad chen po byung ||

芒... 641 | gnag nad chen po byung || 芒... 641 | gnag nad chen po byung ||

芒... 641 | gnag nad chen po byung || 芒... 641 | gnag nad chen po byung ||

芒... 641 | gnag nad chen po byung || 芒... 641 | gnag nad chen po byung ||

芒... 641 | gnag nad chen po byung || 芒... 641 | gnag nad chen po byung ||

芒... 641 | gnag nad chen po byung || 芒... 641 | gnag nad chen po byung ||

གཉམ་པ་ལ་གཞིག |

gnyard phar lo gchig |

及至牛年(高宗永徽元年,癸丑,公元653年)

裴善驻于那高尔,大论车赞于“社”定牛腿税^{达延}并征收农田贡赋。5罗摩
女之论在大夏行土地大案交输。以布宝赞. 玛旁任象雄部之“岸本”。于多思麻,甘. 次摩与达为
他故所亲. 复仇也. 是年一年。

0.7.7.

5, ལྷག་ལ་ལ་བབ་སྟེ། བཅོམ་པོ་མེད་པེ་བཀའ་བྱུགས་ཤིང་། ལྷོ་ཆེ་

stagi lo la bab stei | btsan pho mer khe navbzhuqs shing | bion che

新 (213)
奴才制
联盟
གཞིག་ལ་
ལྷོ་ཆེ་

ལྷོ་ཆེ་རྩལ་གྱིས། མོང་པུ་ལམ་མཛོད་དུ་བཟུང་། རྩོད་གཞུང་དེ་གིས།

stong rtsan gyis | mong pu stal mdsong duybsduste | rgod gyung dbye shing |

མཁོ་ཤམ་ཅན་པོ་བཟུང་བའི་རྩལ་མགོ་བཟུང་བར་ལ་གཞིག |

mkho sham chen po bgyi bavi rtsis mgo bgyi bar lo gchig |

及至兔年(高宗永徽五年,甲寅,公元654年)

裴善驻于美于益。大论车赞于些布高拉案集言。臣分“社”“捕”(即在分武士及奴隶
防收,此说见于《贤者喜宴》),为大料集(即征发户丁,粮草劳役等)而始作如
清查。是年一年。

6, ཡོས་བཟུང་བའི་ལ་བབ་སྟེ། བཅོམ་པོ་མེད་པེ་བཀའ་བྱུགས་ཤིང་།

yos bavi lo la bab stev | btsan po mer khe na bzhugs shing |

ལྷོ་ཆེ་ལྷོ་ཆེ་རྩལ་གྱིས། རྩོད་ཅིར། བཀའ་གྱི་མཛུགས་ཀྱི་ཡི་གེ་གིས་མཚན་

bion che stong rtsan gyis | vgoi tir | bkav | grims gyi yi ge brisphar

及至兔年(高宗永徽六年,乙卯,公元655年)

裴善驻于美于益。大论车赞于“高尔地”,写定法律文字。是年一年。

松赞干布 755 2555

11. རྩུང་ལོ་ལ། བཅའ་པོ་མལ་རྩེ་སྐེ་ལྷོ་བ་བཞུགས། སིང་ལྷོ་བ་ཚེ་
 sprevu lo la | btsan po mal, troe ske bye nabzhugs | shingblon che

རྩུང་ཚུབ་ལ་ཉ་ལུལ་བ་མཚེས་ཡན་ལོ་གཅིག།
 stong ztsan va zha yul na mchis phar lo gchig |

及至猴年 (高宗显庆五年, 庚申, 公元660年)
 赞普居于墨竹, 去后, 大宛车赞 (仍) 在吐谷浑, 是后一年。

12. ལྷ་གཞི་ལོ་ལ། བཅའ་པོ་མེར་གེ་བ་བཞུགས་སེང་། ལྷོ་བ་ཚེ་རྩུང་
 byagagi lo la | btsan po mer ke nabzhugs shingblon che stong

ཚུབ་ལ་ཉ་ལུལ་བ་མཚེས་ཡན་ལོ་གཅིག།
 rtsan va zha yul na mchis phar lo gchig |

及至鸟年 (高宗龙朔元年, 辛酉, 公元661年)
 赞普居于美尔盖, 大宛车赞在吐谷浑, 是后一年。

大宛车赞 2555 2555
 松赞干布 755 2555
 (2555) 2555
 (2555) 2555
 2555

13. ཁྱིའི་ལོ་ལ། བཅའ་པོ་རྩེ་གཡུག་དུ་འགྲོ་བཤད་ཚེང་། ལྷོ་བ་ཚེ་
 khyivi lo la | btsan po ykonggyug du vgor d mdsad chingblon che

རྩུང་ཚུབ་ལྱིལ། དུ་གུལ་དུ་ཉང་ཉང་ལྱི་མཚེས་བཞུགས་ཡན་ལོ་གཅིག།
 stong rtsan gyis | du gul du zhang zhung gyi mkhos bgyis phar lo gchig |

及至狗年 (高宗龙朔二年, 壬戌, 公元662年)
 赞普居于美尔盖, 大宛车赞居于吐谷浑, 是后一年。

14, བགེ་ལོ་ལ། བཅའ་པོ་བླ་མ་སྤྱོད་པ་བཞགས་ཤིང་། ལྷོ་ཆེ་སྤྱོད་
phagi lo la | btsan po snam stong na bzhugs shing | blon che stong

ཅུ་བ་ར་ལ་ཡུལ་བ་མཆིས་པར་ལོ་ཆེག།
rtsan va zha yul na mchis par lo chig |

及贞观年(高宗龙朔三年,癸亥,公元663年)
赞普居于“南木东”。大论车赞在吐谷浑境。是年。

15, ཅུ་བ་ལོ་ལ། བཅའ་པོ་བླ་མ་རྣམ་ཏུ་གསེགས་ཤིང་། ལྷོ་ཆེ་སྤྱོད་
byi bavi lo la | btsan po byang rol du gshegs shing | blon che stong

注: 一地名, 地名如此, 因此赞普地方或在青海湖
部。另一种解释为甲州, 改州。

ཅུ་བ་ར་ལ་ཡུལ་བ་མཆིས་པར་ལོ་ཆེག།
rtsan va zha yul na mchis par lo chig |

及共观年(高宗麟德元年, 甲子, 公元664年)
赞普居此地方。大论在吐谷浑境(车赞)是年。

公释 = ཅུ་རྩེ་ (ཤམ་ཏུ་ཡིན་པུ་) 第一册考成第5

16, གླང་གི་ལོ་ལ། བཅའ་པོ་རྩིད་ཀྱི་ལུ་བག་པ་བཞགས་ཤིང་། ལྷོ་ཆེ་
glang gi lo la | btsan po zYid Kyi ldu nag na bzhugs shing | blon

ཆེ་སྤྱོད་ཅུ་བ་ར་ལ་ཡུལ་བ་མཆིས་པར་ལོ་ཆེག།
che stong rtsan va zha yul na mchis par lo chig |

注: 地名, 地名如此, 因此赞普地方或在青海湖

及至和年(高宗麟德元年, 乙丑, 公元665年)
赞普居于悉让都内。大论车赞在吐谷浑境内。是年。

(注) (面)

17, ལྷག་ལོ་ལ་བབ་ཕྱེ། བཅོམ་པོ་བྱིད་ཀྱི་ལུ་བག་སྐད་མ་ན་བཞུགས་

stagi lo la bab ste | btsan po zrid gyi ldu nag slad ma na bzhuugs

ཤིང་། རྩོམ་ཆེ་ཕྱིང་རྩལ་ལ་ལ་ཡུལ་གུས་སྐད་འཁོར་དེ། བྱིད་མདའ་

shing | bion che stong rtsan va zha yul nas siar vkhord te | zrid mdavr th...

མྱིག་བྱུད་འབྲུང་པ་ལ་གཅིག་།

myig byuny bar lo gchig |

至至元年 (高宗乾祐元年, 丙寅, 公元666年)
 煬帝死于雒阳。新罗事焉。大宛车渠自此石渠出。于善山岩筑新患痢症。
 至元年。

18, ཡོས་བུའི་ལོ་ལ། བཅོམ་པོ་འཇུ་མདའ་དུ་གསེག་ཕྱེ། རྩོམ་ཆེ་ཕྱིང་

yos buvi lo la | btsan po vor mang dugshegstef bion che stong

རྩལ་རྩིས་ལུ་གུས་བར་ལོ་གཅིག་།

rtsan ris pur gum bar lo gchig |

至至元年 (高宗乾祐元年, 丁卯, 公元667年)
 煬帝至雒阳。大宛车渠于“白布”。至元年。

19, འབྲུག་ལོ་ལ། བཅོམ་པོ་སྤྲུགས་ཀྱི་ཤ་རུ་ན་བཞུགས་རྩིང་(སིང་)

vbrugi lo la | btsan po sprags gyi sha ra na bzhuugs tsiing

14.

高宗皇帝 建元 元年

卷之四

ཇི་མ་གཤམ་དུ་དག་བཞེད་བཞིགས་པར་ལོ་ཚིག།

ji ma gol du dgra bzhed btsigs par lo chig |

及至元年 (高宗皇帝元年, 戊辰, 公元668年)

赞普死于“松”之叛乱, 死于“吐蕃”建造堡垒。是年。

= 3. 1. 1. 1. 1.

20, སྐལ་གྱི་ལོ་ལ། བཅོལ་པོ་བྱིད་ཀྱི་ལུ་བག་ལ་བཞུགས་ཤིང་།

Sbrul gyi lo la | btsan po zvid gyi lu nag na bzhugs shing |

669

འ་ཁ་མང་པོ་ལྷན་འཛུགས་ཏེ་གཏུལ་བསྐྱེད་པར་ལོ་ཚིག།

va zha mang po pyag vtsal lte g'u vu bsdus par lo chig |

及至元年 (高宗皇帝元年, 己巳, 公元669年)

赞普死于“松”之叛乱, 吐蕃皇帝命前宰相入京入贡。是年。

21, རྩའི་ལོ་ལ། བཅོལ་པོ་ལོ་དང་ལ་བཞུགས་ཤིང་། ཇི་མ་གཤམ་

rtavi lo la | btsan po va dang na bzhugs shing | ji makhol

670

དུ་རྒྱ་མང་པོ་བདུངས་པར་ལོ་གཅིག།

du rgya mang po bdungs par lo gchig |

及至元年 (高宗皇帝元年, 庚午, 公元670年)

赞普死于“松”之叛乱, 吐蕃皇帝命前宰相入京入贡。是年。

14

670 西域の鉄波吐蕃の

(吐蕃. 疏勒. 于阗. 焉耆 (碎叶))

